

[Svend Auken]

Vi mener, at det er falske løfter, for skulle man være så letsindig at følge arbejdsministeren og indføre nye skattefiduser, nye muligheder for skattetækning, yderligere gøre skattebyrden skæv, ved de fleste, at så vil det være nødvendigt at kradse de samme beløb ind fra andre grupper. Derfor har arbejdsministeren naturligvis ret, når han siger: vi lover, men Socialdemokratiet lover ikke.

Det er derimod ikke rigtigt, når arbejdsministeren siger, at lønmodtagerne ikke får noget ud af de socialdemokratiske tanker. Tværtimod ligger der i vort forslag en praktisk, realistisk mulighed for afgørende indflydelse på sin egen arbejdsituation, medejendomsret til sin egen virksomhed og på længere sigt, når vi har fået løst de samfundsøkonomiske problemer, når der er blevet en tilstrækkelig opsparring i virksomhederne, så også mulighed for, at lønmodtagerne kan få et kontant udbytte.

Se, det er et realistisk løfte. Det er et løfte med perspektiv i. Det er ikke et valgløfte om skattelettelser og skattefiduser for begrænsede grupper i den danske befolkning.

Det er en stor mundfuld, Folketinget skal fortære her i dag. Vi har seks forholdsvis komplicerede lovforslag fra regeringen, og vi har fire omfattende beslutningsforslag fra flertalspartierne i denne sag, nemlig Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre. De tre flertalspartiers forslag er indbyrdes forskellige; men de er fælles i deres sigte. De ønsker at give arbejdere og funktionærer en reel medejendomsret og medbestemmelse gennem en fælles forvaltet lønmodtagerkapital i virksomhederne. Regeringens forslag er som bekendt blottet for dette perspektiv.

Faren ved de mange forslag er imidlertid, at det alene bliver en diskussion om detaljer og ikke om de overordnede principper og målsætninger, og det er egentlig en skam, for jeg synes for en gangs skyld, at vi har demonstreret i konkrete forslag, hvad henholdsvis den konservative fløj og den progressive fløj i Folketinget tænker om et vigtigt samfundsansliggende.

Set i historiens lys er holdningen til demokratiet et af de afgørende skel mellem det politiske højre og det politiske venstre. Karakteristisk er det, at det politiske højre altid har modsat sig demokratiske reformer, som det politiske venstre har stillet krav om.

I forrige århundrede gjaldt kampen det politiske demokrati. Både det liberale og det socialistiske venstre fremførte den revolutionære tanke, at magten skulle overføres fra kongen og hans rådgivere til de folkevalgte organer, og at disse skulle udgå af valg, hvortil i princippet alle voksne havde lige adgang, og hvor hver stemme talte lige meget. For datidens konservative var det naturligvis en absurd tanke, at den ulærde skurekone skulle have lige så stor stemmemagt som den kyndige professor. Hvilede alt sundt styre ikke på de styrendes indsigt, og hvordan kunne man sikre den i et allemandsvælde? Et fornuftigt styre, sagde de konservative, var uforeneligt med et konsekvent gennemført politisk demokrati.

Glædeligvis vandt venstrekræfterne forfatningskampen, og i Danmark blev det politiske demokrati gennemført med systemskiftet i 1901 og kvindernes valgret i 1915. I dag er det accepteret af alle hertilands, selv de mest indædt reaktionære.

Dernæst kom kampen om det sociale demokrati, velfærdssamfundet, der i høj grad også blev et opgør mellem højre og venstre. Alle arbejderbevægelsens krav om social tryghed, lige adgang til et godt offentligt uddannelsessystem, almindeligt sundhedsvæsen, folkepension, miljø osv. har været kontroversielle for konservative partier og bevægelser. Velfærdssamfundet var en formynderstat, sagde man, der dræbte initiativ og virkelyst, og som med sine ligheds- og tryghedsidealere ville virke dræbende på den personlige frihed.

Heldigvis tyder alt på, at venstrekræfterne – det vil i denne forbindelse sige arbejderbevægelsen og de mere fremskridtsvenlige borgerlige – vandt denne kamp i Danmark. Selv den nuværende konservative regering har modstræbende måttet erkende, at velfærdssamfundet i Danmark er kommet for at blive, også selv om det koster et højt skattetryk. I andre lande er det desværre ikke lykkedes venstre at vinde denne kamp om det sociale demokrati.

Lad mig bare nævne som eksempel, at i et stort demokratisk, kapitalistisk land som USA er det højrekræfterne, der har fået overtaget, med det resultat, at utrygheden er vokset og de sociale skel er blevet uddybet i dette samfund med det ganske urovækkende resultat, at også borgerdeltagelsen og vitalite-